

Arviointikertomus 2021

KHALL 25.10.2022 § 202

4/00.02.01/2022

Kunnanjohtaja

Kunnanvaltuusto on 21.6.2022 § 52 hyväksynyt tarkastuslautakunnan esityksestä vuoden 2021 arviointikertomuksen ja päättänyt antaa kunnanhallitukselle tehtäväksi huomioida arviointikertomuksessa esitetyt havainnot vuoden 2022 talousarvion valmistelussa.

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt arviointikertomuksessaan huomiota seuraaviin keskeisiin havaintoihin ja johtopäätöksiin:

1. Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa hallinnon toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Henkilöstön hyvinvointiin ja hyvinvoinnin aktiiviseen kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Henkilöstön kuuleminen on tärkeää. On myös pidettävä huolta siitä, että mahdollisiin henkilöstöön vaikuttaviin epäkohtiin kyetään puuttumaan ajoissa ja tehokkaasti. Kukin näistä mainituista osa-alueista kaipaa kehittämistä. Lisäksi osaavan työvoiman saaminen vaatii tarkkuutta ja työtä tulevaisuudessakin. Kuinka kunta aikoo huolehtia työntekijöiden hyvinvoinnin kehittämisestä sekä työvoiman saatavuudesta tulevaisuudessa?
- Toiminnallisten tavoitteiden yhteydessä esitetyt mittarit eivät ole riittäviä. Ne eivät kerro tavoitteen onnistuneesta toteutumisesta, sillä vertailuluvut puuttuvat. Tavoitteiden mitattavuuteen ja niiden esittämiseen on tehtävä parannuksia. Kuinka mittareita ja niiden vertailulukua tullaan kehittämään jatkossa?
- Whistleblower -ilmiantodirektiivin kattavaan käyttöön on panostettava. Mahdollisuus antaa anonymia palautetta kunnan toiminnan sisällä on hyvin tärkeää. Monille tahoille on epäselvää kuinka tätä mahdollisuutta voi käyttää tai onko se ylipäätään käytössä ja kenelle se kuuluu. Joillekin työntekijöille ilmiantokanava on täysin tuntematon. Aiheeseen liittyvä viestintä ei ole selkeää. Kuinka kunta aikoo varmistaa, että anonymi palautekanava on jatkossa kaikkien työntekijöiden saatavilla ja tiedossa, ja että henkilöstöllä on mahdollisuus luottaa siihen, että palaute käsitellään asianmukaisesti?

2. Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa sivistyksen toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Sekä lukioon että yläkouluun liittyvä viestintä ei ole riittävää. Erityisesti lukion markkinointi ja brändäys vaatii enemmän työtä, jotta opiskelijoita

riittäisi tulevaisuudessakin. Mitä kunta aikoo tehdä opinahjojen markkinoinnin ja imagon kehittämiseksi?

- Lasten ja nuorten hyvinvointia on pyritty parantamaan käytännön toimenpiteiden avulla, mutta se mitä toimenpiteet ovat tarkalleen olleet ja kuinka ne ovat hyvinvointia parantaneet ei ole selkeää. Kuinka kunta vastaa edellä mainittuun huolenaiheeseen?

3. Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa teknisen toimialalta tarkasteltaviksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Yläkoulun suunnittelu on viivästynyt. Rakennushankkeen aikatauluun ja kustannuksiin tulee kiinnittää huomiota. Tulevaisuuden hankkeiden suunnittelussa on kyettävä varautumaan yllättäviin muutoksiin yläkouluhanketta paremmin. Kuinka varmistetaan yläkouluhankkeen onnistunut toteutuminen sekä tulevien rakennusprojektien suunnittelun ja toteutuksen sujuva läpivienti?

- Riittäviin henkilöstöresursseihin on kiinnitettävä huomiota. Toimialalla on paljon työtä, mutta vähän tekijöitä. Tämä aiheuttaa haastetta erityisesti tulevaisuudessa suurien rakennushankkeiden toteuttamisessa. Kuinka tullaan varmistamaan riittävät henkilöstöresurssit?

- Viestintää on kehitettävä joka osa-alueella, jotta palvelut tavoittavat käyttäjänsä. Uusista asioista ja uudistuksista viestiminen on tärkeää. Kuinka kunta aikoo kehittää viestintää ja pitää huolta sen laadusta?

- Vahinkotapauksiin varautumista on kehitettävä. Prosessi, jolla tapahtumiin reagoidaan tulee kuvata ja viestiä selkeästi, myös kuntalaisten suuntaan. Sama koskee vastuunjakoa. Kuinka kunta aikoo jatkossa kehittää vahinkotapauksiin varautumista? Onko poikkeustilanteita varten laadittu suunnitelma, joka huomioi ja yksilöi myös kuntalaisilta vaaditun toiminnan ja eri tahojen vastuut?

4. Yleisiä huomioita kunnan toiminnasta, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Koronapandemian vaikutukset näkyvät kunnassa pitkään ja tulevaisuudessa voi olla odotettavissa lisää pandemioita. Kunnan toiminnoissa on huomioitava vastaaviin poikkeustilanteisiin varautuminen järjestelmällisesti ja kullekin toimialalle tarvitaan oma varautumissuunnitelmansa. Kuinka kunta on varautunut koronapandemiaa vastaaviin tilanteisiin tulevaisuudessa?

- Kuntaviestintä vaatii kehittämistä joka osa-alueella, sekä sisäisesti että ulos kuntalaisten suuntaan. Viestinnässä on onnistumisiakin, mutta sen koetaan myös olevan riittämätöntä. Avoimen ja selkeän viestinnän toteuttamiseen on hyvä panostaa riittävästi resursseja. Kuinka kunta varmistaa toimivan viestinnän sekä sisäisesti että ulkoisesti?

- Osaavan työvoiman saatavuus on vaikeaa ja lähivuosien eläköitymiset lisäävät painetta ennestään. Kunnan tulee pitää tarkoin huolta siitä, että rekrytoinnit onnistuvat ja toiminnot eivät pääse häiriintymään mahdollisen työvoimapulan vuoksi. Työntekijöiden tasapuoliseen kohteluun on kiinnitettävä huomiota. Kuinka kunta vastaa näihin kaikkia toimialoja koskeviin henkilöstöhaasteisiin?

- Kunnassa on toteutettu paljon hankkeita, jotka ovat tuoneet mukanaan arvokasta tietoa ja osaamista sekä toteutuneita toimenpiteitä. Hankkeiden kokonaiskuvan hallinta vaikuttaa kuitenkin puutteelliselta ja sitä tulisi kehittää. On myös huolehdittava siitä, että hankkeiden tuloksia kyetään hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti. Kuinka kunta pitää huolta hankkeiden kokonaiskuvasta jatkossa?

Sotkamoon kohdistuu paljon muuttohalukkuutta, mutta kunnasta on vaikeaa löytää vuokra-asuntoa. Kuinka kunta aikoo etsiä ratkaisuja asuntojen riittävyyteen?

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh. 044 750 2111 tai mika.kilpelainen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa valtuustolle seuraavan lausunnon vuoden 2021 arviointikertomuksessa mainittuihin huomioihin:

1. Hallinnon toimiala

- Henkilöstön hyvinvointia, kuulemista ja epäkohtiin puuttumista kehitetään järjestämällä koulutusta esihenkilölle työkykyjohtamisesta ja koko henkilöstölle puheeksiottamisen toimintatavoista. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tiivistetty tavoitteiden asettelun, tiedolla johtamisen ja uusien yhteydenottojen keinoin. Työhyvinvointia ja esihenkilöiden palvelutyytyväisyyttä työterveyshuollon työnantajapalveluihin mitataan ja havaittuihin kehittämiskohtiin reagoidaan.

Osaavan työvoiman saamista tuetaan kartoittamalla ja kehittämällä työnantajakuva, varaamalla resursseja rekrytointimarkkinoitiin. Keräämällä tulevista rekrytointitarpeista tietoa ja kohdentamalla rekrytointia ja oman organisaation urapolkuja niihin tehtäviin, joista tulevaisuudessa on pula. Tehdään työnantajaesittelyä ja kohdennettua rekrytointia monikanavaisesti. Perehdytystä kehitetään.

- Toiminnallisten tavoitteiden mittareita ja tulosten esittämistä kehitetään koulutuksella, toimintatapoja ja seuranta yhdenmukaistamalla. Mittaristoa muokataan tarpeellisilta osin ja otetaan vastaan kehitysesityksiä tulevaisuudessa mittaroitavista asioista.

- Ilmoituskanavat ja ohjeet niiden käyttöön on koottu intranettiin. Esimiehet varmistetaan, että jokainen työntekijä on sisäisen viestinnän

kanavien piirissä ja tietää oman viestijäroolinsa niissä sekä mahdollisuudestaan ilmoituskanavan käyttöön. Kehitetään uusien toimintatapojen juurruttamista ja tiedonkulkua. Kehitetään toiminnan avoimuutta ja prosesseja yleisesti.

Whistleblower-direktiivin kansallinen täytäntöönpano on edelleen kesken. On hyvä tiedostaa, että väärinkäytöksen ilmoittajalle ei voida antaa ilmoittajansuojelulain mukaista oikeussuojaa ennen kuin kansallinen laki on tullut siirtymäsäännöksineen voimaan.

2. Sivistyksen toimiala

- Sotkamon lukion markkinointi/rehtori Mauri Reinikka:
Markkinointi ja siihen liittyvä vuosikello löytyy linkistä
https://docs.google.com/document/d/1VIKMRyaHo0ytpu7sliES_WPCI2TVuhsfzrvQcmktb_s/edit?usp=sharing

On tärkeää, että lukiossa on töissä pätevä henkilökunta niin opetuksessa kuin valmennuksessakin niin kuin tällä hetkellä onkin. Myös asiantuntijatoimintaa on lisätty vastaamaan nykykäytännön tarpeita. Lukiossa tehdään tiivistä yhteistyötä Vuokatti-Ruka urheilukatemian viestintätiimin kanssa. Tehokkaan markkinoinnin lisäksi myös aikaisempaa laajempi jalkautuminen toiselle asteelle tulossa olevien nuorten pariin on tärkeää. Sitä on tehty lisääntyvässä määrin niin koulun kuin valmennuksenkin puolella. Kun arki lukiossa sujuu, se on parasta markkinointia lukioon tulossa oleville tuleville ikäluokille. Tulevaa lukuvuotta silmällä pitäen yhteishakuun liittyvä markkinointi yhdessä VRUA:n kanssa on jo aloitettu.

Sivistysjohtaja: Näiden edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi Sotkamon kunnassa on kunnanjohtajan perustama viestintätyöryhmä, joka on aloittanut toimintansa syksyllä 2022; siinä on mukana seitsemän jäsentä. Tarkoituksena on kehittää viestinnän käytäntöjä edelleen.

- Tenetin yläkoulun viestinnästä ja markkinoinnista/ Tenetin koulun rehtori Riitta Lankinen:

- Yläkoulu on oppivelvollisuuskoulu, jossa alueella asuvat yläkouluikäiset ovat velvoitettuja/oikeutettuja opiskelemaan.

Koulun ja huoltajien välinen oppilasta koskeva arkipäivän viestintä hoidetaan pääasiassa Wilma-sovelluksen kautta. Oppilashuollollisissa asioissa otetaan huoltajiin yhteyttä puhelimitse ja järjestetään tapaamisia.

Kuukausittain apulaisrehtori lähettää Terveisiä Tenetistä -kirjeen Wilmassa kaikille huoltajille. Kirjeessä kerrotaan koulun tapahtumista ja elämänmenosta koululla seuraavan kuukauden aikana.

Kasva urheilijaksi -luokalle (liikuntaluokka) hakeutumisesta tiedottavat opinto-ohjaajat kuudennen luokan oppilaille tammi-helmikuussa. Huoltajille järjestetään oma info. Viime vuosina huoltajien info on pidetty teamsissä.

Urheiluyläkoulun markkinoinnissa tullaan tiedotus suuntaamaan mm. Vuokatissa yläkoululeirityksessä oleville 7. ja 8. luokan oppilaille ja heidän huoltajilleen yhteistyössä Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia kanssa. Urheiluyläkouluun on mahdollisuus hakea suorittamaan 9. vuosiluokka Tenetin koulussa. Ensimmäinen haku on keväällä 2023.

Uuden yläkoulun rakentamiseen liittyvästä tiedottamisesta vastaa tekninen johtaja.

Tenetin Koulu on mukana sosiaalisessa mediassa:

<https://www.facebook.com/tenetinkoulu>

<https://www.instagram.com/tenetinkoulu/>

- Lasten ja nuorten hyvinvointi/Sivistysjohtaja ja kasvatusjohtaja

Lakisääteisten (esim. oppilashuolto ja terveydenhuolto) oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvien toimien lisäksi on järjestetty mm. seuraavaa:

Hankerahoituksen avulla on pyritty vastaamaan koronarajoitusten aiheuttamaan oppimisvajeeseen (Korona-avustukset 1 ja 2).

Kuusamon kaupungin hallinnoimassa hankkeessa on kehitetty koulu yhteisöön sitouttamista (hankkeet 1 ja 2) sekä palkattu kaksi kouluhoitajaa, jotka kohtaavat lapsia ja nuoria kouluilla sekä kehittävät hyvinvoinnin vuosikelloa ja poissaoloihin puuttumisen mallia yhdessä koulunjohtajien ja rehtoreiden kanssa. Sotkamo on mukana yhdessä 24 valtakunnallisesta pilotista, joiden pohjalta tehdään muutoksia opetussuunnitelmaan sekä mahdollisesti perusopetuslakiin. Toiminta vakinaistuu syksystä 2023 alkaen.

On haettu ja saatu hankerahoitus koulun oppilashuollon kehittämiseen. Hankkeella on palkattu vuonna 2022 kolmas kuraattori perusopetukseen ja parannettu palvelun saatavuutta.

Oppivelvollisuuden laajenemisen myötä kunnalle tuli velvollisuus järjestää tehostettua opinto-ohjausta. Tämä velvollisuus on alkanut vuoden 2021 alusta. Oppivelvollisuuden laajentamiseen on valmistauduttu keväällä 2021.

Harrastamisen Suomen -malliin on osallistuttu pilottivaiheesta lähtien yhteishankkeella, jonka koordinoinnista on vastannut Kajaani. Keväällä 2021 oli pilotointi ja 1.8.2021 ensimmäinen varsinainen hankekausi.

Toteutettiin Lapsiystävällinen kunta -esiselvitys, jossa osallistettiin myös lapset ja nuoret pohtimaan kunnan kehittämiskohteita.

Osallistuttiin Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen varhaiskasvatuksessa -hankkeeseen yhdessä muiden Kainuun kuntien kanssa. Hankkeella valmistauduttiin varhaiskasvatussuunnitelman

päivittämiseen keväällä 2022 sekä kolmitasoisen tuen käyttöönottoon 1.8.2022 alkaen.

Sotkamon kunta on valittu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun. Ensimmäiset 5-vuotiaat aloittivat kokeilussa syksyllä 2021. Kokeiluun valmistautuminen tehtiin kevään 2021 aikana.

Liikunnallisuutta edistettiin varhaiskasvatuksessa LIVAKKA 1 ja 2-hankkeilla.

Uusien rakennusten suunnittelua ja kehittämistyötä tehtiin ja tehdään sivistyksen toimialan sisällä. Hankesuunnitelmien pohjalta varsinainen arkkitehtisuunnittelu alkoi syksystä 2021 alkaen.

Maksuton välipala perusopetuksessa -ehdotus vietiin sivistystoimen lautakuntaan ja myönteinen päätös saatiin kokouksessa 18.11.2021 (§104); aloitus oli 1.1.2022.

Sotkatti- liikennöinti ja maksuton liikkuminen harrasteisiin nuorille on käytössä.

Lukiolaisille kuntaan kirjansa siirtäneille myönnetään harrasteseteli.

Kouluille on ollut mahdollista saada konsultoivaa erityisopetusta Kajaanin kaupungin hallinnoimasta hankkeesta. Konsultoinnin tavoitteena on yhdessä koulujen henkilöstön kanssa pohtien löytää keinoja, joilla voitaisiin tukea oppilasta omassa lähikoulussa.

Kansalaisopistossa on kurssitarjonnassa lapsille ja nuorille suunnattuja kursseja. Harrastepassin kautta on voitu tarjota alennus kursseista. Käytössä on myös Kaikukortti, jolla voi saada yhden ilmaisen kurssin. Lastentapahtuma tarjottiin ilmaisena yhteistyössä useiden eri toimijoiden kanssa. Kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja kirjasto ovat myös järjestäneet tapahtumatoimintaa ilmaisena. Nuorisotoimi on jo lain perusteella järjestänyt erilaista toimintaa nuoriostaloilla, kerhoina ja tapahtumina sekä erityisnuorisotyönä. Koulunuorisotyötä on kehitetty eteenpäin. Myös vapaaehtoistyö, Avartti-toiminta ja Ankkuritoiminta ovat nuorisotyön toimintaa. Harrastepassin koordinointi on nuorisotoimella.

Kuntaan on palkattu hyvinvointikoordinaattori v. 2022, jonka tehtäviin kuuluu huomioida myös lasten ja nuorten hyvinvointi tuomalla esiin kehittämiskohteita ja toimimalla tulevan hyvinvointialueen yhdyshenkilönä. Hyvinvointijaosto tekee työtä kokonaisvaltaisesti kaikkien ikäryhmien hyväksi. Myös kouluterveyskyselyt (THL) ja muut mahdolliset kyselyt antavat suuntaa siitä, millaisiin toimenpiteisiin hyvinvoinnin edistämiseksi tulisi ryhtyä.

3. Tekninen toimiala

- Yläkoulun suunnittelu on hieman viivästynyt, koska suunnittelun edetessä on hankesuunnitelman tilaohjelmaa täydennetty vastaamaan valtuuston hyväksymää pedagogista suunnitelmaa. Suunnitelmien edetessä ja tarkentuessa on havaittu tarpeita tilojen toiminnallisiin muutoksiin ja näin ollen tilaratkaisuja sekä neliömääriä on päivitetty vastaamaan pedagogisen suunnitelman sisältöä. Kuitenkin kokonaisaikatauluun suunnittelun viivästyminen ei ole vaikuttanut, koska rakennus päätettiin suunnittelun kuluessa rakentaa yhdessä vaiheessa. Lukio-kirjasto- sekä Sotokeskus 1 -hankkeet ovat edenneet suunnittelun osalta hyvin myös aikataulun osalta. Hankkeiden riittävä asiantuntemus varmistetaan ulkoistamalla mm. rakennuttajan valvonta yms. asiantuntijatehtäviä
- Viestinnän kehittäminen on teknisen palvelualueen ja koko kunnan yhteinen tavoitetila. Kehittämistoimenpiteitä tehdään yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa.
- Poikkeustilanteita varten on laadittu suunnitelmat mm. vesilaitokselle, ateria- ja puhtaanapitoon. Lisäksi koko kunnassa on valmiussuunnitelma. Poikkeustilanteisiin liittyen on tehty erilaisia suunnitelmia ja muutoinkin varauduttu mahdollisiin häiriötilanteisiin. Esimerkkeinä mainittakoon siirrettävien varavoimalaitteiden hankkiminen ja keskeisten kiinteistöjen varustamista verkonvaihtokytkimillä. Viime vuosien aikana kunnassa on panostettu vahvasti häiriötilanteisiin varautumiseen yhteistyössä kuntien, pelastuslaitoksen, aluehallintoviraston jne. kanssa. Ottaen huomioon maailmanpoliittisen epävarman tilanteen, erilaiset harjoitukset ja selvitykset tulevat lisääntymään.

4. Yleisiä huomioita kunnan toiminnassa

- Kunnassa on koko kuntaa koskeva valmiussuunnitelma, jossa on omat osa-alueensa erilaisten poikkeustilanteiden hoitamiseen. Lisäksi toimialueilla on omat erityiset avaintoimintoja koskevat valmius/kriisisuunnitelmat. Valmiusasiakirjoja ja valmiuteen liittyviä käytänteitä käydään läpi useamman kerran vuodessa ja valmiusasiakirjoja päivitetään tarpeen mukaan. Erilaisten häiriötilanteiden hoitaminen on viranomaisyhteistyötä ja aihealueesta riippuen viranomaistoimia johtava viranomainen voi vaihdella. Jotta viranomaisten välinen yhteistyö on toimivaa, Kainuussa harjoitellaan eri skenaarioiden kautta säännöllisin väliajoin. Sotkamossa ja Kainuussa valmiusasiat ovat hyvin koordinoituna ja alueellisissa valmiusasioissa ylimpänä tasona toimii Kainuunvalmiusfoorumi.
- Kuntaviestintää on parannettu muun muassa päivittämällä viestintäasiantuntijan tehtävänkuva, toteuttamalla tiedotustilaisuuksia, aloittamalla päätöstiedotteiden julkaisu ja nimeämällä viestintätyöryhmä. Viestintäohjeita ollaan päivittämässä ja viestinnän oikea-aikaisuutta, tasalaatuisuutta ja kohderyhmien tavoittamista kehitetään.
- Katso Hallinnon toimialan 1. vastaus.

- Hankkeiden kokonaiskuvan kehittämiseksi ja hankkeiden koordinoinnin tueksi on koottu kunnan yhteinen hankesalkku, jossa ovat nähtävillä mm. hankkeiden perustiedot, kestot, rahoitusmallit ja vastuutahot. Lisäksi kaikilla hankkeilla on ohjausryhmät, jotka ohjaavat ja valvovat hankkeiden toimintaa. Hankkeiden tuotoksena syntyneet kirjalliset materiaalit ja kirjanpidot säilytetään kunnassa vähintään lain määräämät ajat. Toimialueet omalta osaltaan pitävät huolen omien hankkeiden hakemisesta, toteuttamisesta ja käytäntöön jalkauttamisesta sekä mahdollisten jatkohankkeiden suunnittelusta.

- Sotkamossa toimii kunnan omistama vuokratyöyhtiö Sotkanmaa, joka tarjoaa lähes 700 asuntoa vuokratyöyhtiöön. Sotkanmaa tulee toteuttamaan uudisrakennuskohteen Konstankujalla ja kyseisellä alueella on myös lisärakentamismahdollisuus. Lisäksi Sotkamon kunta perustaa uuden kiinteistöyhtiön vastaamaan mm. sote-kiinteistöistä ja tämä yhtiö voi myös omalta osaltaan edistää tulevaisuudessa alueen vuokra-asuntojen tarjontaa. Kunnan rooli on myös kaavoituksella mahdollistaa yksityistä asuntotarjontaa. Kirkonkylän alueen masterplan ja taajamakuullinen tarkastelu luovat pohjaa ja suuntaviivoja keskustan alueen asumisratkaisuille sekä asuntotarjonnan riittävyydelle.

Kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan päätöksen.

Merkittiin, että hallinto- ja henkilöstöjohtaja oli asiantuntijana asian käsittelyn aikana ja poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Otteet

Kunnanvaltuusto
